

DIE LITERÊRE KOMPOSISIE VAN JOSUA 3:1–17

Author:

Johan Wildenboer¹

Affiliation:

¹Department Ou Testamentiese Studies, Universiteit van Pretoria, Pretoria, Suid-Afrika

Correspondence to:

Johan Wildenboer

email:

johan.wildenboer@gmail.com

Postal address:

673 Tottumstraat, Dorandia 0182, Suid Afrika

Keywords:

Deuteronomistiese geskiedswerk; gerekonstrueerde teks; Heksateug; Pentateug; ná-priesterlike narratief

Dates:

Received: 10 Dec. 2009
Accepted: 25 June 2010
Published: 15 Nov. 2010

How to cite this article:

Wildenboer, J., 2010, 'Die literêre komposisie van Josua 3:1', *Verbum et Ecclesia* 31(1), Art. #364, 7 pages. DOI: 10.4102/ve.v31i1.364

This article is available at:

<http://www.ve.org.za>

Note:

Hierdie artikel is 'n verwerking van 'n gedeelte van Johan Wildenboer se PhD proefskrif getitel 'n Literêr-historiese ondersoek na Josua 3 en 4' (2010), in die Departement Ou Testamentiese Wetenskap, Universiteit van Pretoria, onder leiding van prof. dr. Dirk Human.

© 2010. The Authors.
Licensee: OpenJournals Publishing. This work is licensed under the Creative Commons Attribution License.

ABSTRACT

The literary composition of Joshua 3:1–17

Joshua 3 and 4 confront the attentive reader with several literary problems, especially with regard to chronology. This article attempts to provide a solution to the problems in Joshua 3. The author reconstructed narratives, namely a Deuteronomistic and a post-priestly narrative. The Deuteronomistic narrative forms part of the original narrative of the Jordan crossing. It also forms part of an exilic Deuteronomistic History. The aim of this exilic Deuteronomistic History is to explain the loss of the land during the Babylonian exile.

The post-priestly narrative of Joshua 3 and 4 most probably came into being when the priestly material (Gen–Num) was linked with the Deuteronomistic History. Thus, the post-priestly narrative of Joshua 3 and 4 elaborates on and expands the original Deuteronomistic narrative of the Jordan crossing. The merging of these two narratives is the cause of the chronological and other literary problems in Joshua 3.

INLEIDING

Josua 3 en 4 bring die leser voor menige uitdagings te staan (vgl Auld 1980; Butler 1983). Verskeie navorsers het al uit verskillende hoeke gepoog om die teenstrydighede en weersprekings in Josua 3 en 4 te verklaar.¹ Dié verskillende invalshoeke sluit die volgende in: historiese kritiek (Bieberstein 1995:304–427; Boling & Wright 1982:179–181; Butler 1983:41–42; Dus 1960:107–134; Fritz 1994:46–56; Keller 1956:85–97; Maier 1965:18–32; Nelson 1997:58; Noth 1953:25, 27, 31–32; Römer 2007:134; Rudolph 1938:169; Van der Meer 2004:152–153; Vogt 1965:128–145), literêre kritiek (Hawk 1991; Koorevaar 1990; Peckham 1984:413–431; Polzin 1980) en 'n kulties-historiese benadering (Kraus 1951:191–199; Otto 1975; Soggin 1972:53; Von Rad 1966; 2005:31–38; Wijngaards 1969; Wildberger 1960:40–73).

Römer (2007) bied 'n interessante hipotese vir die ontstaan van die boek Josua. Alhoewel die konsep van 'n Deuteronomistiese geskiedswerk vandag nie sonder meer aanvaar word nie, verbind Römer die ontstaan van die boek Josua daarmee. Römer se model bevat die volgende elemente:

- Die eerste weergawe van die boek Deuteronomium (Deut 6:4–28:69) bevat die sentralisasiewette. Hierdie weergawe dateer uit die vooreksiliese tydperk, en toon ooreenkomste met Assiriese vasalverdrae.
- Die tweede weergawe dateer uit die eksiliese tyd. Deuteronomium 1–3 dien om die volk se oorsprong te verduidelik. Verdere uitbreidings van die Deuteronomistiese geskiedswerk vind tot in die Persiese tyd plaas.
- Die boek Josua weerspieël die ontwikkeling van die Deuteronomistiese geskiedswerk. Die eerste weergawe van die boek Josua het waarskynlik Josua 5–12 bevat. Hierdie weergawe dien om koning Josia se uitbreiding van die noorde te regverdig.
- Die eksiliese weergawe van die boek Josua sluit Josua 1, 3 en 4 in.² Verdere byvoegings vind in die na-eksiliese tyd plaas.

Hierdie artikel poog om Römer se model aan die hand van Josua 3:1–17 te evalueer. Eerstens word die verbande tussen Deuteronomium 1–3 en 31–34, en Josua 1 en 3 ondersoek om te bepaal of die eksiliese weergawe van die Deuteronomistiese Geskiedswerk daardeur gerekonstrueer kan word. Daarna maak die analise van Josua 3:1–17 die middelpunt van hierdie ondersoek uit.

REKONSTRUKSIE VAN DEUTERONOMISTIESE VERHAAL VAN DIE JORDAANDEURGANG

Verband tussen Deuteronomium 1–3 en 31–34 en Josua 1 en 3

In die eerste plek ondersoek die outeur die verbande tussen Josua 3:7–8, Josua 1 en Deuteronomium

1. Die volgende is voorbeelde van teenstrydighede en weersprekings in Josua 3–4:

- In 3:1 kamp die volk *een nag* op die rivieroewer. Dit is in stryd met die *drie dae* in 3:2.
- In 3:5 gee Josua 'n opdrag dat die volk hulle moet reinig. Die volgende vers verwys nie daarna nie, en die gevolgtrekking is dus dat so 'n reiniging nie plaasgevind het nie.
- Die ark speel 'n onverwagse rol in die verhaal. Boonop is die terminologie wat vir die ark gebruik word uiteenlopend (Jos 3:3; 4:16).
- Josua gee opdrag (3:12) dat twaalf man uit die stamme gekies moet word, maar dié opdrag realiseer eers later (4:2–3) wanneer God dit beveel.
- Die feit dat die volk deur die rivier getrek het, word twee maal genoem (3:17; 4:1). Volgens hoofstuk 4:10–11 het die volk egter nie heeltemal deur die Jordaan getrek het nie.
- In 4:19–20 kom die volk uit die Jordaan, en slaan kamp op by *Gilgal*. Daar word twaalf klippe opgerig. In 4:8 is die klippe in die middel van die *Jordaanrivier* neergesit.
- Die priesters beweeg deur die rivier (4:11), maar later (4:15) gee Josua eers opdrag dat die priesters die rivier moet oorsteek.

Bogemelde voorbeelde het met kronologie te make. Teenstrydighede wat kronologie betref, het verskeie navorsers gedwing om die teks as 'n samevoeging van verskillende bronne te benader. Noth (1953:31–33) wys op twee verskillende tradisies, naamlik die oprigting van die klippe by Gilgal, en die oprigting van klippe op die rivierbedding. Woudstra (1981:16) veronderstel dat Josua 3 en 4 as 'n literêre eenheid beskou moet word, en dat literêre tegnieke gebruik is om die teks in sy finale vorm vas te lê. Herzberg (1965:25) beskou enige poging om die literêr-kritiese probleme van Josua 3 en 4 te ontrefel as 'n taak van onmoontlikheid.

2. In dié verband meen Römer (2007:134) dat die Jordaanorgang oorspronklik net Josua 3:2, 4, 6–7, 14–16 en 4:10–14 ingesluit het. Deuteronomium 23 het waarskynlik die eksiliese weergawe van die boek Josua afgesluit.

3 en 31. Bieberstein (1995:375), wat 'n omvattende literêre studie van Josua 1–6 gemaak het, identifiseer Josua 1:1–2, 5b–6d, 9d–11e, 16a–17d en 18e–f as literêre eenheid,³ en verwys na spesifieke formules in die teks wat ook in verskeie Deuteronomistiese tekste voorkom. Verder lê hy klem op die parallelismes en chiasmes wat tot die teks se konsentriese struktuur bydra.⁴ Josua 1 begin met die uitdrukking וַיְהִי, gevolg deur 'n doodstyding. Die uitdrukking וַיְהִי is 'n geykte formule wat telkens in die Ou Testament voorkom (vgl die dood van Josua in Rig 1:10, en die dood van Saul in 2 Sam 1:1). Hierdie eenheid (Josua 1:1–2, 5b–6d, 9d–11e, 16a–17d, 18e–f) bestaan onder andere uit bystandsuitsprake (1:5bc, 17cd) en bemoedigingsuitsprake (1:6a, 18ab).⁵

כָּשָׁר הָיִיתִי עִשְׂבֹשֶׁת אֲהִיָּה עִךְ	1:5	Soos wat Ek met Moses was, sal Ek met jou wees;
עַתָּה כָּשָׁר הָיִיתִי עִשְׂבֹשֶׁת	1:17	Soos ons met Moses was, sal ons met jou wees;
תָּקַף נָא מִן	1:6a	Wees sterk en vol moed!
תָּקַף נָא מִן	1:18ab	Wees sterk en vol moed.

Die sogenaamde ampsinstellingsformule en ontslagformule⁶ speel verder 'n beduidende rol in die boek Deuteronomium en Deuteronomistiese redaksies. Moses, Josua en Samuel word byvoorbeeld met dieselfde woorde ontslaan (Jos 23; 1 Sam 12).⁷ Die voorkoms van die ontslagformule in verskillende kontekste dui moontlik op 'n gemeenskaplike agtergrond. In Deuteronomium 3:21–28 vra Moses vir Jahwe of hy die Beloofde Land mag ingaan. Sy versoek word geweier en hy kry opdrag om Josua as leier aan te stel. In Deuteronomium 31:1–8 word Josua as nuwe leier aan die volk voorgehou en word die volk aangemoedig om hom te gehoorsaam.

In Deuteronomium 3:28, waar die oorgang van Moses na Josua ter sprake kom, lui die teks soos volg:

וְנָוִי אֲחִישֶׁשׁ	A28a	Gee bevel aan Josua,
וְנִמְקָרוּ	A28b	en versterk hom;
כִּי־הוּא יַעֲבֹר לִפְנֵי ה' עִם הַקָּהָל	B28d	Want hy sal vir hierdie volk uittrek,
אִם תָּם אֲחִי הַאֲרֹן אֲשֶׁר הִרְאָה לָנוּ וְהוּא יִנְחָל	B28ef	en hy sal hulle die land wat jy sien, laat erf.

Vers 28a–b(A) en Bd–f (B) bestaan albei uit 'n parallelisme. Die partikel וַיְבַרְכֶנּוּ verbind vers 28a–b (A) en Bd–f (B).

Die eerste gedeelte (A) bevat die dubbele bemoediging:

Die tweede gedeelte (B) handel weer oor die magsoordrag, wat behels dat Josua die land sal verower en verdeel:

הוּא יִנְחָל אִם תָּם אֲחִי הַאֲרֹן אֲשֶׁר הִרְאָה	B28ef	en hy sal hulle die land wat jy sien, laat erf.
--	-------	---

Deuteronomium 31:6 brei die ampsinstellingsformule uit. Die volgende skema word gebruik om die verskillende elemente van die teks te onderskei: bemoediging (A), opdragte (B) en bystandsuitsprake (C). Die verwysing na Deuteronomium 31:6 dien as voorbeeld van die wydverspreide voorkoms van 'n ampsinstellingsformule, 'n tipiese kenmerk van Deuteronomium. Die voorkoms van die ampsinstellingsformule lei ook tot bepaalde gevolgtrekkings oor Josua 3:2–3.

3. Bieberstein skryf die res van Josua 1 aan die volgende redaksies toe: vers 3–5a (DtrN), 7a–9c (DtrN), 12–15f (DtrR) en 18a–a² (Z).

4. Volgens Bieberstein (1995) vertoon die teks 'n konsentriese struktuur as in ag geneem word dat verse 7–9 'n latere invoeging is. Hy plaas vers 7–9c in die raamwerk van DtrN (n Deuteronomistiese laag wat op die Wet fokus) (1995:390). Smend (1971:494–509) dui byvoorbeeld aan dat die bystandsin וַיְבַרְכֶנּוּ 'n ander betekenis dra as byvoorbeeld in Deuteronomium 31:1–8. In Josua 1:7 vertaal hy dit met 'doen alles moontlik' in plaas van 'wees sterk en vasberade'. Die meeste navorsers stem saam dat vers 7–8 'n byvoeging is (Lohfink 1961:36–38; Mann 1977:201–202; Mayes 1983:46–47; Noth 1953:22).

5. Bystandsuitsprake verwys na gedeeltes waar Jahwe sy volk beloof dat hy hulle sal bystaan. Bemoedigingsuitsprake verwys weer na Jahwe se beloftes van bemoediging. Hierdie uitsprake kom as vaste formules voor.

6. Ampsinstellings- en ontslagformules kom voor waar leiers oor die volk aangestel of hul amp ontslaan word.

7. Volgens Veijola (1975:28–9) is daar 'n verband tussen die ontslag van Moses (Deut 31:1–8) en Dawid (1 Kon 2:1–4abd, 9).

וְהָיָה	A ¹ 6a	Wees sterk
וְאִמְצוּ	A ¹ 6b	en vol moed;
אֶל־חֵירָא	A ² 6c	moenie vrees nie
אֶל־חֵירָא מִפְּנֵיהֶם	A ² 6d	moenie skrik vir hulle nie;
כִּי יֵהְיֶה אֵלֶיךָ	C ¹ 6pe	want die Here jou God
הוּא הַחֵלֶץ עִיךְ	C ¹ 6e	dit is Hy wat saam met julle trek;
לֹא יִרְפָּךְ	C ² 6f	Hy sal jou nie laat val nie
וְלֹא יִשְׁבֹּךְ	C ² 6g	en jou nie verlaat nie.

In Deuteronomium 31:6 is Moses in gesprek met die volk. Hierdie gedeelte bestaan uit twee dele (6a–f; e–g). Sodoende verbind die partikel וַיְבַרְכֶנּוּ (6pe) die twee gedeeltes. Die eerste deel (6a–d) begin met 'n positiewe bemoediging van Moses (6ab), wat in 6cd herhaal word.

Die tweede gedeelte (6e–g) bevat 'n bystandsuitspraak, wat in die vorm van 'n parallelisme uitgedruk word (6pe en 6e). Twee verbodsinne (6f en 6g) herhaal hierdie bystandsuitspraak. Let wel dat geen ampsoordrag plaasvind nie, omdat Moses nog hier met die volk praat.

Die struktuur van Deuteronomium 31:7–8, waar Moses met Josua in gesprek is, sien soos volg daar uit:

תָּקַף	A ¹ 7c	Wees sterk
וְנָא מִן	A ¹ 7d	en vol moed,
כִּי אֵת תִּבְוֵא אֲחִי ה' עִם הַקָּהָל אֲלֵי הַאֲרֹן	B ¹ 7e	want jy sal met hierdie volk die land ingaan;
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לֵאמֹר תָּם לָתֵת לָהֶם	B ¹ 7f	wat die Here aan julle vaders met 'n eed beloof het om te gee;
וְנָא תְּהִי הַחֵלֶץ לָנוּ אִם תָּם	B ² 7g	En Hy sal hulle dit laat erf.
וְהִיא הִיא הַחֵלֶץ	C ¹ 8pab	En dit is die Here
וְהַחֵלֶץ לְפָנֶיךָ	C ¹ 8a	wat voor jou uittrek;
הוּא יִתֵּן עִיךְ	C ¹ 8b	Hy sal met jou wees;
וְלֹא יִרְפָּךְ	C ² 8c	Hy sal jou nie laat val nie;
וְלֹא יִשְׁבֹּךְ	C ² 8d	en jou nie verlaat nie;
לֹא תִירָא	A ² 8e	Jy moenie vrees nie;
וְלֹא תִירָא	A ² 8f	en jy moenie skrik nie.

Hierdie gedeelte bestaan uit bemoedigingsuitsprake (A), opdragte (B) en bystandsuitsprake (C). Twee imperatiewe (7c–d) vul die bemoedigingsuitsprake (A) aan. Hierdie imperatiewe loop op hul beurt uit op parallelistiese handelingsopdragte (7e en 7g). Die land word as goddelike subjek beskryf (7f).

Vers 8 (8pab–f) begin met 'n bystandsuitspraak wat met 'n verbodsin (8c en 8d) uitgebrei word. Die eenheid sluit af met twee bemoedigingsuitsprake. Hierdie bemoedigingsuitsprake is in die vorm van verbodsinne gegiet (8ef). Deuteronomium 31:7–8 word dus deur positiewe én negatiewe bemoedigingsinne omraam. Die raam van positiewe (7cd) en negatiewe bemoedigingsuitsprake (8ef) plaas die handelingsopdrag en bystandsuitsprake in die kern van die gedeelte.

Dieselfde struktuur van bemoedigingsuitsprake, opdragte en bystandsuitsprake kom in Josua 1:1–2, 5b–6d, 9d–11e, 16a–17d en 18e–f voor:

וְנָוִי אֲחִישֶׁשׁ מִתַּחַת עֵבֶר הַיַּרְדֵּן	1a	En na die dood van Moses, die kneg van die Here,
אֲבִיר יְהוָה וְהוּא אֶל־יִשְׂרָאֵל בְּיָמָיו מִשְׁחַת מִשָּׁה לְאֹמֶר	1b	het die Here gepraat met Josua seun van Nun, dienaar van Moses, en gesê:
מִשָּׁה עֲבָדִי מֵת	2a	My dienaar Moses is dood;
וְעַתָּה קוּם	2b	staan nou op,
קָהָל אֲחֵיךָ וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִם הַקָּהָל אֲלֵי הַאֲרֹן עֲבֹר אֶת־יַרְדֵּן	B ¹ 2c	en trek deur die Jordaan, jy en die hele volk, na die land
אֲשֶׁר אָנֹכִי נִתְּקָהֶם לְפָנֶיךָ יִשְׂרָאֵל	B ¹ 2d	wat Ek vir hulle, die seuns van Israel sal gee.
כָּשָׁר הָיִיתִי עִשְׂבֹשֶׁת	C ¹ 5b	...soos wat Ek met Moses was,
אֲהִיָּה עִיךְ	C ¹ 5c	sal Ek met jou wees;
לֹא אֲרִפְּךָ	C ² 5d	Ek sal jou nie laat val nie;
אֲשֶׁבֶךָ	C ² 5e	en jou nie verlaat nie.
תָּקַף	A ¹ 6a	Wees sterk;
וְנָא מִן	A ¹ 6b	en vol moed,
תִּנְחָל אֲחִי ה' עִם הַקָּהָל אֲלֵי הַאֲרֹן כִּי אֵת תָּם	B ² 6c	want jy sal hierdie volk die land laat erf
אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי לְאֹבוֹתָם לָתֵת לָהֶם	B ² 6d	Wat Ek vir hulle vaders met 'n eed beloof het om te gee.

אליהו עירן	A² 9d	<i>moenie vrees nie;</i>	וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵינוּשֶׁשׁ	7a	<i>En die Here het vir Josua gesê:</i>
וְאֵלֵיֶיךָ חָתָּה	A² 9e	<i>en moenie skrik nie;</i>	הַיּוֹם הַזֶּה אֶחָד נִקְלָחַ בְּעֵינַי כְּלִישׁ רֹאֵל	7b	<i>Vandag sal Ek begin om jou groot te maak in die oë van die hele Israel;</i>
כִּי עָמַד יְהוָה וְהוּא אֱלֹהֵינוּ בְּכָל אֲשֶׁר תִּלְחַךְ	C¹ 9f	<i>want die Here jou God is met jou, oral</i>			
אֲשֶׁר תִּלְחַךְ	C¹ 9g	<i>waar jy heen gaan.</i>			

Die volgende uiteensetting dui die bemoedigingsin, opdragte en bystandsbeloftes aan:

• Bemoedigingsin:

חֲזַק	A¹ 6a	<i>Wees sterk;</i>			
וְאַל תִּיָּאֵם	A¹ 6b	<i>en vol moed,</i>			
אֱלֹהֵינוּ	A² 9d	<i>moenie vrees nie;</i>			
וְאֵלֵיֶיךָ חָתָּה	A² 9e	<i>en moenie skrik nie;</i>			

• Opdragte:

אָתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ הַיּוֹם הַזֶּה אֶחָד נִקְלָחַ בְּעֵינַי כְּלִישׁ רֹאֵל	B¹ 2c	<i>en trek deur die Jordaan, jy en die hele volk, na die land</i>			
תְּנַחֵל אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת וְהוּא אֱלֹהֵינוּ בְּכָל אֲשֶׁר תִּלְחַךְ	B² 6c	<i>want jy sal hierdie volk die land laat erf</i>			

• Bystandsin:

כַּאֲשֶׁר הָיִיתִי עִמָּכֶם	C¹ 5b	<i>...soos wat Ek met Moses was,</i>			
אֶתְּיָה עִמָּךְ	C¹ 5c	<i>sal Ek met jou wees;</i>			
כִּי עָמַד יְהוָה וְהוּא אֱלֹהֵינוּ בְּכָל אֲשֶׁר תִּלְחַךְ	C¹ 9f	<i>want die Here jou God is met jou, oral</i>			
אֲשֶׁר תִּלְחַךְ	C¹ 9g	<i>waar jy heen gaan.</i>			

Deuteronomium 3:28, 31; 31:6–8 en Josua 1:1–2, 5b–6d, 9d–11e, 16a–17d en 18e–f (tekste wat volgens Römer se model in die konteks van 'n eksiliese weergawe van die Deuteronomistiese geskiedswerk val) toon 'n struktuur van bemoediging en bystand. Die bystandsin en opdrag in Josua 3:7–8 sluit by hierdie struktuur aan:

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵינוּשֶׁשׁ	7a	<i>En die Here het vir Josua gesê:</i>			
הַיּוֹם אֶחָד נִקְלָחַ בְּעֵינַי כְּלִישׁ רֹאֵל	7b	<i>Vandag sal Ek begin om jou groot te maak in die oë van die hele Israel;</i>			
אֲשֶׁר יִדְעֶינָה	7c	<i>Sodat hulle kan weet</i>			
כִּי כַּאֲשֶׁר הָיִיתִי עִמָּכֶם	7d	<i>Dat soos Ek met Moses was,</i>			
אֶתְּיָה עִמָּךְ	7e	<i>Ek met jou sal wees;</i>			
אֲתִּיבֶנְיָה וְהוּא אֱלֹהֵינוּ בְּכָל אֲשֶׁר תִּלְחַךְ	3:8a	<i>Gee dan die bevel vir die priesters wat die verbondsark dra;</i>			
וְעִמָּכֶם מִי הַיַּרְדֵּן בְּיָמֵי מֹשֶׁה	3:8b	<i>Net soos julle aan die kant van die waters van die Jordaan kom, moet julle stilstaan.</i>			

Die opdrag in Josua 3:8 word egter eers in vers 15a–c en 17a–b deurgevoer:

וְכַבּוּד נִשְׂאִי הָאֵרֶץ עִדְיִתְרָה	3:15a	<i>en toe die draers van die ark by die Jordaan kom;</i>			
נִשְׂאִי הָאֵרֶץ נִשְׁבְּלוּ בַקָּצֵה הַיָּם וְכַלִּי הַתְּכָנִים	3:15b	<i>Toe die voete van die priesters wat die ark dra, in die vlakwater kom</i>			
עַל־בְּלִעְרוֹ חָזוּ כָּל יְמֵי קִצְרֵי וְתִתְּרֶנָּה מֵלֵא	3:15c	<i>terwyl die Jordaan vol was op al sy walle op al die dae van die oes;</i>			
בְּרִיתֵיךָ וְהוּא אֱלֹהֵינוּ בְּכָל אֲשֶׁר תִּלְחַךְ	3:17a	<i>Maar die priesters wat die verbondsark van die Here dra, het bly staan op droë grond, binne-in die Jordaan;</i>			
וְכַלִּישׁ רֹאֵל עִבְרִים בְּחַרְבָּה	3:17b	<i>en die hele Israel het deurgetrek op droë grond;</i>			

Die literêre verbande tussen Deuteronomium 3:28, 31; 31:6–8 en Josua 1:1–2, 5b–6d, 9d–11e, 16a–17d, 18e–f; 3:7–8, 15 en 17a⁸ sluit in die breë by Römer se hipotese van 'n eksiliese weergawe van die Deuteronomistiese geskiedswerk (Deut 1, 31; Jos 1, 3–4) aan.⁹ Hier volg 'n uiteensetting van die Deuteronomistiese verhaal van die Jordaanoorlog in Josua 3:1–17:

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵינוּשֶׁשׁ	7a	<i>En die Here het vir Josua gesê:</i>			
הַיּוֹם הַזֶּה אֶחָד נִקְלָחַ בְּעֵינַי כְּלִישׁ רֹאֵל	7b	<i>Vandag sal Ek begin om jou groot te maak in die oë van die hele Israel;</i>			
אֲשֶׁר יִדְעֶינָה	7c	<i>Sodat hulle kan weet</i>			
כִּי כַּאֲשֶׁר הָיִיתִי עִמָּכֶם	7d	<i>Dat soos Ek met Moses was,</i>			
אֶתְּיָה עִמָּךְ	7e	<i>Ek met jou sal wees;</i>			
אֲתִיבֶנְיָה וְהוּא אֱלֹהֵינוּ בְּכָל אֲשֶׁר תִּלְחַךְ	3:8a	<i>Gee dan die bevel vir die priesters wat die verbondsark dra;</i>			
וְעִמָּכֶם מִי הַיַּרְדֵּן בְּיָמֵי מֹשֶׁה	3:8b	<i>Net soos julle aan die kant van die waters van die Jordaan kom, moet julle stilstaan.</i>			
וְכַבּוּד נִשְׂאִי הָאֵרֶץ עִדְיִתְרָה	3:15a	<i>en toe die draers van die ark by die Jordaan kom;</i>			
נִשְׂאִי הָאֵרֶץ נִשְׁבְּלוּ בַקָּצֵה הַיָּם וְכַלִּי הַתְּכָנִים	3:15b	<i>Toe die voete van die priesters wat die ark dra, in die vlakwater kom</i>			
עַל־בְּלִעְרוֹ חָזוּ כָּל יְמֵי קִצְרֵי וְתִתְּרֶנָּה מֵלֵא	3:15c	<i>terwyl die Jordaan vol was op al sy walle op al die dae van die oes;</i>			
בְּרִיתֵיךָ וְהוּא אֱלֹהֵינוּ בְּכָל אֲשֶׁר תִּלְחַךְ	3:17a	<i>Maar die priesters wat die verbondsark van die Here dra, het bly staan op droë grond, binne-in die Jordaan;</i>			
וְכַלִּישׁ רֹאֵל עִבְרִים בְּחַרְבָּה	3:17b	<i>en die hele Israel het deurgetrek op droë grond;</i>			

Josua 4:14–18 sluit by hierdie gedeelte aan:

עַל־בְּלִעְרוֹ חָזוּ כָּל יְמֵי קִצְרֵי וְתִתְּרֶנָּה מֵלֵא	4:14a	<i>Die dag het die Here vir Josua verhoog voor die oë van die hele Israel;</i>			
וְכַבּוּד נִשְׂאִי הָאֵרֶץ עִדְיִתְרָה	4:14b	<i>soodat hulle Hom gevrees het;</i>			
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵינוּשֶׁשׁ	4:14c	<i>soos wat hulle Moses gevrees het al die dae van sy lewe;</i>			
הַיּוֹם הַזֶּה אֶחָד נִקְלָחַ בְּעֵינַי כְּלִישׁ רֹאֵל	4:15	<i>en die Here het vir Moses gesê:</i>			
צִוּהוּ אֶת־הַכֹּהֲנִים וְנִשְׂאִי הָאֵרֶץ עִדְיִתְרָה	4:16a	<i>beveel die priesters wat die ark van getuïens dra:</i>			
וְעַל־בְּלִעְרוֹ חָזוּ כָּל יְמֵי קִצְרֵי וְתִתְּרֶנָּה מֵלֵא	4:16b	<i>dat hulle uit die Jordaan opkom;</i>			
וְעַל־בְּלִעְרוֹ חָזוּ כָּל יְמֵי קִצְרֵי וְתִתְּרֶנָּה מֵלֵא	4:17a	<i>en Josua het die priesters beveel:</i>			
עַל־בְּלִעְרוֹ חָזוּ כָּל יְמֵי קִצְרֵי וְתִתְּרֶנָּה מֵלֵא	4:17b	<i>kom op uit die Jordaan!</i>			
עַל־בְּלִעְרוֹ חָזוּ כָּל יְמֵי קִצְרֵי וְתִתְּרֶנָּה מֵלֵא	4:18a	<i>En toe die priesters wat die verbondsark van die Here dra, uit die middel van die Jordaan opkom;</i>			
וְעַל־בְּלִעְרוֹ חָזוּ כָּל יְמֵי קִצְרֵי וְתִתְּרֶנָּה מֵלֵא	4:18b	<i>het die priesters skaars hulle voetsole gelig na die droë grond;</i>			
וְעַל־בְּלִעְרוֹ חָזוּ כָּל יְמֵי קִצְרֵי וְתִתְּרֶנָּה מֵלֵא	4:18c	<i>of die waters van die Jordaan het teruggekeer na sy plek;</i>			
וְעַל־בְּלִעְרוֹ חָזוּ כָּל יְמֵי קִצְרֵי וְתִתְּרֶנָּה מֵלֵא	4:18d	<i>en soos gister en eergister op al sy walle geloop;</i>			

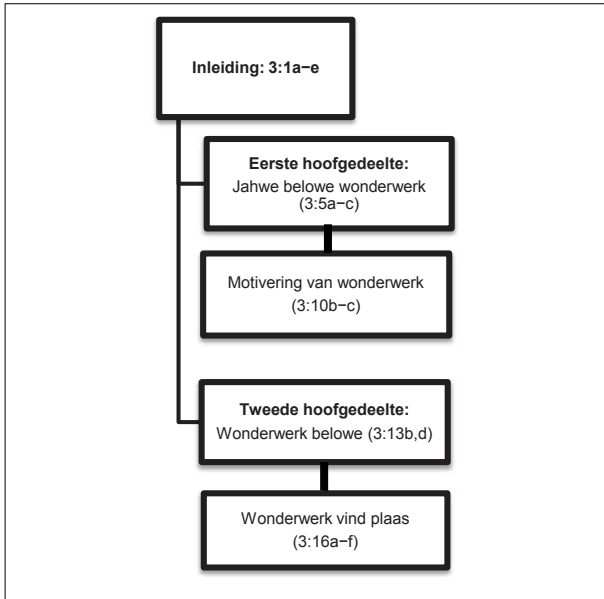
REKONSTRUKSIE VAN DIE NA-PRIESTERLIKE NARRATIEF VAN DIE JORDAANDEURGANG

Bieberstein (1995:304–427) se noukeurige analise van Josua 3–6 lê ten grondslag aan die rekonstruksie van die oorspronklike narratief van Josua 3. In sy analise maak Bieberstein gebruik van die tydsaanduidings en wisselende werkwoordvorme om die oorspronklike teks te bepaal.¹⁰

Die komposisie van die basisverhaal bestaan uit die volgende elemente:

Josua 3:1–17 begin met die tydsaanduiding וַיִּשְׁכַּח בְּבֹקֶר (3:1). Hierdie uitdrukking kom dikwels in die Ou Testament voor waar 'n nuwe gedeelte begin (vgl Gen 19:27, 20:8, 21:14; Jos

10. Bieberstein se analise van Josua 3:1–17 lei hom tot die hipotese van 'n voor-Deuteronomistiese landveroweringverhaal. Alhoewel die outeur Bieberstein se analise gebruik, kom hy tot 'n ander gevolgtrekking, naamlik dat Josua 3:1, 5, 10b, c, 13b, d, 14a en 16a–f in die konteks van 'n na-priesterlike vertelling tuishoort.

6:12, 7:16, 8:10; Rig 6:28; 1 Sam 15:12, 17:20; 2 Kron 20:20). Ná bostaande openingsin volg vier sinne wat die narratief uitbrei:

וַיִּסְעוּ מִחֶשְׁבִּים	3:1b	<i>en weggetrek van Sittim;</i>
וַיָּבֹאוּ עַד-יַרְדֵּן הוּא וְ כָל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	3:1c	<i>en aangekom by die Jordaan, hy en die seuns van Israel;</i>
וְ יָלְטוּ שָׁם	3:1d	<i>en daar oorgebly;</i>
טָרַם יַעֲבֹדוּ	3:1e	<i>voordat hulle deurgetrek het.</i>

Josua is in vers 3:1a die subjek van die narratief:

וַיִּשְׁעַם יְהוֹשֻׁעַ בְּבָקָר	3:1a	<i>En daarop het Josua vroeg in die môre opgestaan;</i>
---------------------------------	-------------	---

Hierna dien vers 1b–e om die narratief uit te bou (soos hier bo aangedui). Die verhaal word in vers 5 voortgesit wanneer Josua 'n opdrag gee:

וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הָ עָם	3:5a	<i>En Josua het vir die volk gesê:</i>
---------------------------------	-------------	--

Josua 3:2–4 onderbreek die narratief soos volg:

- **Tydsaanduiding:** 'n Verwysing na 'n verdere drie dae kom voor (3:2a). Hierdie verdere drie dae verskil van vers 1, waar die werkwoord "יָלְטוּ" (3:1d) 'n kamp van *een nag* veronderstel. Die volgende sin (3:1e) טָרַם sluit by die voorafgaande sin aan om sodoende die konsep van *een nag* se kamp te onderstreep (Soggin 1972:55). Vers 1a–e dien dan as inleiding tot die narratief. Josua en die seuns van Israel het weggetrek van Sittim en by die Jordaan oornag voordat hulle deurgetrek het.
- **Karakters:** Vers 3:2b verwys na offisiere (הַשָּׂרִידִים). Hierdie offisiere speel egter nêrens anders in die narratief weer enige rol nie.
- **Objek:** Die ark word skielik deel van die verhaal (Soggin 1972:55; Butler 1983:44). Verwysings na die ark maak wêl sin in die konteks van vers 3:6a–e, waar Josua die priesters opdrag gee om die ark te dra.
- **Subjekwisseling:** Vers 3:3c verwys na die priesters as *Leviete*, terwyl die res van die narratief slegs na *priesters* verwys (3:6a, 11, 14b).

Vers 5a, וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הָ עָם ('En Josua het vir die volk gesê'), sluit by die voorbereidings vir die deurgang (Jos 3:1a–e) aan. Josua se opdrag aan die volk word met 'n *imperatief* ingelei (3:5b):

רַחֵץ יְדֵיכֶם	3:5b	<i>reinig julle self;</i>
----------------	-------------	---------------------------

en met 'n kousale sin voortgesit:

כִּי מֵהַר יַעֲשֶׂה יְהוָה וְהָ בְּקִרְבְּכֶם נֶגַע לְאוֹת	3:5c	<i>want môre sal die Here wonders onder julle doen;</i>
--	-------------	---

Die kousale sin (3:5c) koppel Josua se opdrag aan die belofte van Jahwe se magtige handeling. Sodoende dien die kousale sin as

motivering van Josua se opdrag. Terselfdertyd dien Josua 3:5 as 'n inleiding vir die volgende gedeelte (3:10b, c) wat die magtige werk van Jahwe beklemtoon. Verder vorm die woorde בְּקִרְבְּכֶם נֶגַע לְאוֹת (3:10c) 'n parallelisme¹¹ met die vorige vers (3:5), wat die verhouding tussen 3:5 en 3:10 versterk:

רַחֵץ יְדֵיכֶם	3:5b	<i>reinig julle self;</i>
כִּי מֵהַר יַעֲשֶׂה יְהוָה וְהָ בְּקִרְבְּכֶם נֶגַע לְאוֹת	3:5c	<i>want môre sal die Here wonders onder julle doen</i>
בֹּאֵת חַדְשִׁיךָן	3:10b	<i>hieraan sal julle weet</i>
כִּי אֵל־יְהוָה בְּקִרְבְּכֶם	3:10c	<i>dat 'n lewende God in julle midde is</i>

In die tweede hoofdeel (3:14a–16f) kom die natuurwonder ter sprake. Die inleiding tot die natuurwonder (3:13) kom reeds in die voorafgaande hoofdeel (3:5a–13c) voor.

Die twee sinne wat die wonder inlei (13b, d) word in die tweede hoofdeel woordeliks herhaal. Hierdie herhaling verbind die belofte van die wonder met die uitvoering van die wonder, en dra sodoende tot die eenheid van die gedeelte by. Verder bevestig die herhaling die spanningslyn van die narratief:

כִּי תִנְדָּוּ יְ בַחֲדָן	3:13b	<i>die waters van die Jordaan sal afgesny word;</i>
נֶגַע רַחֵץ	3:16e	<i>is afgesny;</i>
וַיַּעֲמֵדוּ נַר אַ חֹד	3:13d	<i>en dit sal soos een wal bly staan;</i>
קָמוּ נְדָאֵ חֹד	3:16b	<i>dit het opgestaan soos een wal.</i>

Die tydsaanduiding van die twee sinne wat die wonder inlei (3:13b, d), naamlik imperfektum 3 manlik meervoud, verwys terug na die twee sinne in die uitbreiding van die narratief (3:1b, e) en verstewig sodoende die samehang van die narratief (3:1b–e).

Terselfdertyd is 3:13b, d 'n verwysing na die wonderwerk wat in 3:5 aangekondig word:

יְהוָה וְהָ בְּקִרְבְּכֶם נֶגַע לְאוֹת	3:5c	<i>die Here gaan wonders doen tussen julle;</i>
--	-------------	---

Verder voltooi vers 13b, d die belofte van Jahwe se wonderwerke in vers 10:

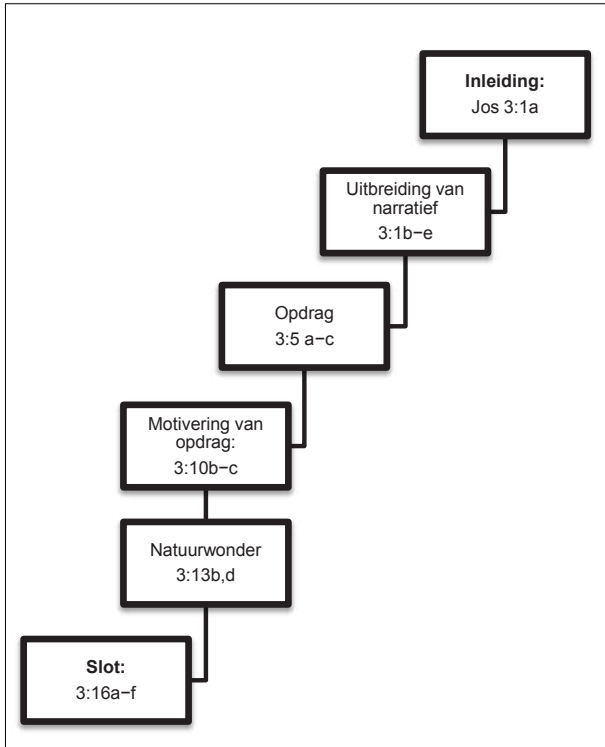
כִּי אֵל־יְהוָה בְּקִרְבְּכֶם	3:10c	<i>dat 'n lewende God in julle midde is;</i>
-------------------------------	--------------	--

Die volgende diagram stel die samehang van die basisverhaal voor:

Die gerekonstrueerde basisverhaal lees dan soos volg:

וַיִּשְׁעַם יְהוֹשֻׁעַ בְּבָקָר	3:1a	<i>En daarop het Josua vroeg in die môre opgestaan;</i>
וַיִּסְעוּ מִחֶשְׁבִּים	3:1b	<i>en weggetrek van Sittim;</i>
וַיָּבֹאוּ עַד-יַרְדֵּן הוּא וְ כָל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	3:1c	<i>en aangekom by die Jordaan, hy en die seuns van Israel;</i>
וְ יָלְטוּ שָׁם	3:1d	<i>en daar oorgebly;</i>
טָרַם יַעֲבֹדוּ	3:1e	<i>voordat hulle deurgetrek het.</i>
וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הָ עָם	3:5a	<i>En Josua het vir die volk gesê:</i>
רַחֵץ יְדֵיכֶם	3:5b	<i>Reinig julle self;</i>
כִּי מֵהַר יַעֲשֶׂה יְהוָה וְהָ בְּקִרְבְּכֶם נֶגַע לְאוֹת	3:5c	<i>want môre sal die Here wonders onder julle doen;</i>
בֹּאֵת חַדְשִׁיךָן	3:10b	<i>hieraan sal julle weet</i>
כִּי אֵל־יְהוָה בְּקִרְבְּכֶם	3:10c	<i>dat 'n lewende God in julle midde is</i>
כִּי תִנְדָּוּ יְ בַחֲדָן	3:13b	<i>die waters van die Jordaan sal afgesny word;</i>
וַיַּעֲמֵדוּ נַר אַ חֹד	3:13d	<i>en dit sal soos een wal bly staan.</i>
וַיָּבֹאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְעָבֹר אֶת-יַרְדֵּן	3:14a	<i>En toe die volk wegtrek uit hulle tente om die Jordaan deur te gaan;</i>
וַיַּעֲמֵדוּ הַמַּיִם הַיְדָרִים טָלְמַע לֹה	3:16a	<i>toe het die water wat van bo af kom, gaan staan;</i>

11. Watson (2005:127) beskryf hierdie parallelisme as 'n gender-matched parallelisme wat 'n buitengewone gebeurtenis ('unusual event') beklemtoon.

הַרְחֵק מֵאָדָם (בְּ אֶרֶץ) הַעִיר קָמוּ נְדִיאוֹתָי	3:16b	<i>dit het opgestaan soos een wal, baie ver weg by stad Adam;</i>
אֲשֶׁר נִשְׂרָף עַל תֵּן	3:16c	<i>wat langs Sartan lê;</i>
וְהַרְדִּים עַל יָם הַיָּרְדֵּן בְּהַר יִשְׁמַעֵאל תָּמָּה	3:16d	<i>en die wat afstroom na die see van die vlakke, die Soutsee;</i>
נֶכְרָתוֹ	3:16e	<i>is afgesny;</i>
וְהָיָה עַם אֲשֶׁרֶנּוּ נִגְדֵי יִרְדֵּן	3:16f	<i>en die volk het deurgetrek, teenoor Jerigo.</i>

Die basisverhaal (Jos 3:1, 5, 10b–c, 13b–d, 14a, 16a–f) maak 'n literêre en tematiese eenheid uit. Wat die tema van die narratief betref, staan die natuurwonder voorop. 'n Duidelike struktuur is onderliggend aan dié verhaal. Die volgende dien as voorbeelde:

- Die teks is afgebaken met die inleidingsformule (וַיִּשְׁבֹּם בְּבִקְרָא). Hierdie uitdrukking dui waarskynlik nie net die begin van 'n nuwe teks aan nie, maar wys eerder terug na 'n voorafgaande gedeelte (nie noodwendig die vorige hoofstuk nie).
- Die tydsaanduider וַיְהִי (3:14a) koppel die eerste gedeelte (3:5a–3:13c) aan die tweede gedeelte (3:14a–3:16f). Die eerste deel bevat dus die gesprek en die opdragte van Jahwe, en dien as voorbereiding vir die wonderwerk. In die tweede hoofgedeelte (wat met וַיְהִי ingelei word) vind die wonderwerk plaas.
- Die twee nominale sinne (10c, 16c) help om die tempo van die verhaal te verlengsaam.
- Die herhaling van die wonderwerk vind in die tweede hoofgedeelte van die teks (3:13b–d, 16a–c) plaas. Op grond daarvan is 'n duidelike progressie wat betref die spanningslyn in die teks sigbaar.
- Die inleidingsformule (וַיִּשְׁבֹּם בְּבִקְרָא) en die slotformule (אִתֵּי-הַיְרְדֵּן) dui weereens die afgeronde eenheid en struktuur van die teks aan.

Die volgende elemente (Bieberstein 1995:327–330) speel 'n rol in die datering van Josua 3:1, 5, 10b–c, 13b–d, 14a en 16a–f:

- Die werkwoordstam קָדַשׁ (Jos 3:5b) In die na-eksiliese geskrifte, veral in die Kroniekeboeke, kom die stam קָדַשׁ in verband met die priesters, die Leviete en die tempel voor (Bieberstein 1995:332). In die eksiliese tekste, veral van Esegjël, kom dit in verband met die volk self voor. In uitsonderlike gevalle (soos Eks 19:10, 14) word die volk tot 'n konkrete handeling geheilig. Die stam קָדַשׁ kom 19 maal in die *hitpatel*-stamformasie voor. Hiervan is die priesters in sewe gevalle die subjekte van die handeling, die Leviete ses maal, en

die volk drie maal (Bieberstein 1995:332). Die vertaling 'reinig' (Jos 3:5) weerspieël nie werklik die oorspronklike betekenis van die woord nie (Boling & Wright 1982:162). Hierdie woord val waarskynlik in die konteks van onthouding van seksuele omgang en die eet van sekere kosse. Verder verwys die woord na spesifieke heiligingsrituele (Eks 19:1–15; Num 11:18; 2 Sam 11).

- Die term יַעֲשֶׂה נֶפֶשׁ לְאֹהֶל (Jos 3:5)

Die term יַעֲשֶׂה נֶפֶשׁ לְאֹהֶל kom in die kousale sin (Jos 3:5c) voor. In die Pentateug word die volgende voorbeelde aangetref:

אֲדַמְעֵמֶם כִּלְכַל נִפְלְאוֹתֵי אֲשֶׁר אַעֲשֶׂה בְּקִרְבּוֹ וְהִבִּיתִי	Eks 3:20	<i>Ek sal Egipte teister met al my wonders wat Ek onder hom sal doen;</i>
אֲעֲשֶׂה נֶפֶשׁ לְאֹהֶל אֲשֶׁר לֹא-נִבְרָא בְּכֹל הָאָרֶץ וְבְּכָל-הַיָּמִים	Eks 34:10	<i>Ek sal wonders doen wat nie gedoen is op die hele aarde en onder al die nasies nie;</i>
מִן הַיּוֹם יַעֲשֶׂה יְהוָה בְּקִרְבְּכֶם נֶפֶשׁ לְאֹהֶל	Jos 3:5	<i>Môre sal Ek wonders onder julle doen;</i>

Hierdie drie voorbeelde bevat die kernelemente van die heilsgeschiedenis, naamlik die uittog uit Egipte en die intog in Kanaän. Die uitdrukking יַעֲשֶׂה נֶפֶשׁ לְאֹהֶל verbind die roeping van Moses, die Sinaiperikoop en die deurgang van die Jordaan (wat die intog simboliseer) met mekaar. Weereens is daar 'n verband tussen die narratief en die groter landveroweringsverhaal (Moses, Sinai).

Die eerste voorbeeld (Eks 3:20) is volgens voorstanders van die bronnehypotese hetsy 'n produk van 'n Jahwistiese (J) weergawe van Moses se roeping of 'n vroeëre verwerking van Eksodus 3.¹² Die tweede voorbeeld (Eks 34:10) val in die konteks van die Sinaiperikoop. Dit sal egter moeilik wees om Eksodus 34 aan 'n niepriesterlike koppel te koppel. Die derde voorbeeld (Jos 3:5) maak deel uit van 'n goddelike gesprek waarin die natuurwonder beloof word.

Bieberstein (1995:334) dui voorts die verband tussen die volgende gedeeltes (Eks 7:17; Jos 3:10) aan:

בִּיאַת תִּרְעָה כִּי אָנֹכִי יְהוָה	Eks 7:17	<i>Hieraan sal jy weet dat Ek die Here is;</i>
בִּיאַת תִּרְעָה כִּי אֵל הוּא בְּקִרְבְּכֶם	Jos 3:10	<i>Hieraan sal julle weet dat 'n lewende God in julle midde is;</i>

Die eerste gedeelte (Eks 7:17) kom voor in die verhale van die tien plaes, en handel oor Moses se onsekerheid of die volk hom as leier sal aanvaar. Die tweede voorbeeld (Jos 3:10) dien as regverdiging van Josua se leierskap. In die volgende voorbeeld dui Bieberstein die ooreenkoms tussen Eksodus 17:7 en Josua 3:10 aan:

הֲשֵׁי יְהוָה יְהוּ בְּקִרְבְּנוֹ אִסֵּי אֵין	Eks 17:7	<i>Is die Here tussen ons of nie?</i>
בִּיאַת תִּרְעָה כִּי אֵל הוּא בְּקִרְבְּכֶם	Jos 3:10	<i>Hieraan sal julle weet dat 'n lewende God in julle midde is;</i>

Die agtergrond van die derde gedeelte (Eks 17:7) is egter ingewikkeld. Die teks kom voor in die raamwerk van twee etiologieë, wat die interpretasie daarvan bemoeilik. Daar is geen sprake van 'n direkte verband tussen die twee gedeeltes nie. Bogenoemde voorbeelde kan soos volg uiteengesit word:

Eks 3:20	Eks 7:17	Eks 17:7	Eks 34:10	Num 11:18	Num 25:1
Jos 3:1b					*
Jos 3:5b					*
Jos 3:5c	*			*	
Jos 3:10		*	*		

Bostaande voorbeelde bevestig dat die kern van die Josua-landveroweringsverhaal ooreenkomste met gedeeltes in die res

12. Noth (1972:267) skryf dit aan die Jahwis toe. Fohrer (1964:28–30), Richter (1970:57–103) en Zenger (1971:124–125) neem dieselfde standpunt in, terwyl Schmidt (1995) dit as 'n Deuteronomistiese byvoegsel interpreteer. Levin (1993:23–24) en Fritz (1994:54) plaas dit glad nie in die konteks van een van die klassieke bronne nie.

van die Pentateug toon. Die gedeeltes wat ter sprake is (Eks 3:20, 7:17, 17:7, 34:10; Num 11:18, 25:1), het egter geen direkte verband met Josua 3 nie. Verder is dit moeilik om die gedeeltes (Eks 3:20, 7:17, 17:7, 34:10; Num 11:18, 25:1) in 'n vooreksiliese konteks te gebruik.

Zenger (1971:124–125, 137–138) dui op 'n Jahwistiese landveroweringverhaal. Hy baseer sy hipotese op die volgende argumente:

- werkwoordstamme עשה (qal) en נָפַל (nifal) (Eks 3:20, 34:10; Jos 3:5)
- werkwoordstam חָנַח saam met die term בָּקְעָה (Eks 13:20; Jos 4:19)
- verwysing na manna in die woestyn (Eks 16:35; Jos 5:10–12)
- verskyning van die יְהוָה (Num 22:22–35) en die יְהוָה בָּא שָׁרָץ; (Jos 5:13–15)
- bou van die altaar (Eks 24:4–5; Jos 8:30–35).

Weereens weerspieël hierdie tekste nie 'n voor-priesterlike konteks nie, en daarom is dit moeilik om dit te gebruik om 'n voor-Deuteronomistiese landveroweringverhaal te rekonstrueer.

Nóg voorbeelde van die na-priesterlike konteks van Josua 3:1, 5, 10b–c, 13b–d, 14a en 16a–f sluit die volgende in:

- Josua 3:5 bevat die term קָרַשׁ, wat deel uitmaak van die opdrag aan die volk om hulself te heilig. Hierdie term kan nie juis as voorpriesterlik bestempel word nie, omdat dit kultiese gebruike impliseer (Eks 19:22; 1 Sam 16:5).
- Josua 3:13d (הָרָה : עָמְדוּ נָרְ אַחַד) 'en dit sal soos een wal bly staan' is problematies omdat die term נָרְ nié in die LXX voorkom nie. Volgens die analise van die komposisie van Josua 3:1–17, maak Josua 3:13d deel uit van die narratief van die Jordaandeurgang (3:1, 5, 10b–c, 13b–d, 14a en 16a–f). Die term נָרְ אַחַד is van belang. Hierdie term kom nie in die LXX voor nie, en is waarskynlik 'n sekondêre invoeging in die MT (Boling 1982:168). Voorts sinspeel die term op Eksodus 15, waar dit óók voorkom (Boling 1982:168). Die moontlikheid bestaan dat Eksodus 15 uit die na-eksiliese tyd dateer (Brenner 1991).¹³
- Die na-priesterlike verhaal van die Jordaandeurgang vorm 'n afgeronde eenheid. Verder is daar 'n duidelike spanningslyn te bespeur, wat uiteindelik op die klimaks van die natuurwonder uitloop.

Ander byvoegings

Die verwysings na die ark (Jos 3:6, 10, 11, 14) pas nie in die konteks van die Deuteronomistiese óf na-priesterlike narratief nie. Daarom ondersteun die outeur die moontlikheid dat die arkvertelling 'n latere byvoeging was. In hierdie geval val die klem waarskynlik op die priesters wat die ark dra, en dien die gedeelte om die rol van die priesters te beklemtoon.

Vers 2–3 bevat die uitdrukking 'Levitiese priesters'. In hierdie geval val die klem juis op die Leviete, en nié die priesters nie. Hierdie gedeelte weerspieël moontlik die stryd tussen priesters en Leviete om die beheer van die Tweede Tempel.

Verder is daar die moontlikheid van byvoegings wat bedoel is om die verskillende uitbreidings te harmoniseer en die teks te verhelder. Verse wat nie in die Deuteronomistiese óf die na-priesterlike narratief voorkom nie (Jos 3:4, 9, 10d, 12, 17) het meestal 'n verhelderende funksie, en dien om die twee verhale te harmoniseer.

GEVOLGTREKKING

Die bestaan van twee verskillende verhale van die Jordaandeurtog verklaar in die eerste plek die herhalings,

weersprekings en teenstrydighede in Josua 3:1–17. In die tweede plek weerspieël die komposisie van Josua 3:1–17 na die outeur se mening die groei en ontstaan van die Pentateug. Volgens Römer se model is die Pentateug hoofsaaklik uit 'n samevoeging van 'n Deuteronomistiese geskiedswerk en 'n priesterlike/na-priesterlike vertelling gevorm.¹⁴ Josua 3:1–17 is 'n voorbeeld van 'n oorspronklike Deuteronomistiese verhaal wat deur 'n priesterlike of na-priesterlike narratief uitgebrei of aangevul is.

LITERATUURVERWYSINGS

- Auld, A.G., 1980, *Joshua, Moses and the land* [Josua, Moses en die land], T&T Clark Publishers, Edinburgh.
- Bieberstein, K., 1995, *Joshua, Jordan, Jericho. Archäologie, Geschichte und Theologie der Landnahmeerzählungen Joshua 1–6*, [Josua, Jordaan, Jerigo. Argeologie, geskiedenis en teologie van die intogverhale in Josua 1–6], *Orbis Biblicus et Orientalis*, vol. 143, Vandenhoeck & Ruprecht, Fribourg und Göttingen.
- Boling, R.G. & Wright, G.E., 1982, *Joshua* [Josua], Anchor Bible, vol. 7, Doubleday, New York.
- Brenner, M.L., 1991, *The song of the sea: Ex 15:1–21* [Die lied van die see: Eks 15:1–21], Beiheft zur Zeitschrift für die alttestamentliche Wissenschaft, vol. 195, Walter de Gruyter, Berlin.
- Butler, T.C., 1983, *Joshua* [Josua], Word Biblical Commentary 7, Word Books, Waco, Texas.
- Cross, F.M., 1973, *Canaanite myth and Hebrew epic: Essays in the history of religion of Israel*, [Kanaänitiese mites en Hebreëuse epiese verhale: essays in die geskiedenis van Israel se Godsdien], Harvard University Press, Cambridge.
- Dus, J., 1960, 'Die Analyse zweier Landnahmeerzählungen des Josuabuches (Jos 3–4 und 6)' [Analise van twee intogverhale van die boek Josua (Jos 3–4, 6)], *Zeitschrift für die alttestamentliche Wissenschaft* 72, 107–134.
- Fohrer, G., 1964, *Überlieferung und Geschichte des Exodus* [Oorlewering en geskiedenis van die uittoeg] Beiheft zur Zeitschrift für die alttestamentliche Wissenschaft, vol. 91, Alfred Töppelman, Berlin.
- Fritz, V., 1994, *Das Buch Josua* [Die boek Josua], Handbuch zum Alten Testament 7, J.C.B. Mohr, Tübingen.
- Hawk, D.L., 1991, *Every promise fulfilled: Contesting plots in Joshua* ['Elke belofte vervul': verskillende verhaallyne in Josua], Westminster John Knox Publishers, Louisville, Kentucky.
- Herzberg, H.W., 1965, *Die Bücher Josua, Richter, Ruth*, [Die boeke Josua, Rigters en Rut], Das Alte Testament Deutsch IX, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen.
- Keller, C.A., 1956, 'Über einige alttestamentliche Heiligtumslegenden II' [Aangaande verskeie oud-israelitiese heiligdomslegendes], *Zeitschrift für die alttestamentliche Wissenschaft* 68, 85–97.
- Koorevaar, H.J., 1990, *De opbouw van het Boek Jozua* [Die opbou van die boek Josua], Heverlee, Brussels.
- Kratz, R.G., 2005, *The composition of the narrative books of the Old Testament* [Die samestelling van die verhalende boeke van die Ou Testament], T&T Clark Publishers, Edinburgh.
- Kraus, H.J., 1951, 'Gilgal', *Vetus Testamentum* 1, 181–199.
- Levin, C., 1993, *Der Jahwis* [Die Jahwis], *Forschungen zur Religion und Literatur des Alten und Neuen Testaments* 157, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen.
- Maier, J., 1965, *Das altisraelitische Ladeheiligtum* [Die oud-israelitiese arkheiligtom], Beiheft zur Zeitschrift für die alttestamentliche Wissenschaft, vol. 93, Alfred Töppelmann, Berlin.

13. Die komposisie en datering van Eksodus 15:1–21 bly 'n ingewikkelde saak. Brenner (1991) neem standpunt in teen die meer tradisionele interpretasie wat dié gedeelte as vooreksiliese literatuur beskou (Cross 1973). Alhoewel die detail van Brenner se ondersoek buite die raamwerk van die huidige studie val, sluit die outeur tog by Brenner se na-eksiliese datering van Eksodus 15:1–21 aan.

14. Die boek Deuteronomium het mettertyd die slot van die Pentateug (Gen–Deut) geword. As gevolg hiervan het die boek Josua deel geword van die Vroeë Profete (Jos–2 Kon) gevorm. Hierdie proses val egter buite die raamwerk van hierdie artikel.

- Mann, T.W., 1977, *Divine presence and guidance in Israelite traditions*, [Goddelike teenwoordigheid en leiding in Israelitiese tradisies], Johns Hopkins Press, Baltimore.
- Mayes, A.D.H., 1983, *The story of Israel between settlement and exile* [Die verhaal van Israel tussen die vestiging en die ballingskap], London Press, London.
- Nelson, R.D., 1997, *Joshua: A commentary* [n Josua kommentaar], Old Testament Library, Westminster John Knox Publishers, Louisville.
- Noth, M., 1953, *Das Buch Josua, Handbuch zum Alten Testament 7* [The book of Joshua. Guide to the Old Testament 7], J.C.B. Mohr, Tübingen.
- Noth, M., 1972, *A history of pentateuchal traditions* [n Geskiedenis van die Pentateugiese tradisies], transl. B.W. Anderson, Prentice Hall Publishers, Englewood Cliffs.
- Otto, E., 1975, *Das Mazzotfest in Gilgal* [Die fees van ongesuurde brood in Gilgal], Beiträge zur Wissenschaft vom Alten und Neuen Testament, vol. 107, W. Kohlhammer, Stuttgart.
- Peckham, B., 1984, 'The composition of Joshua 3–4' [Die komposisie van Josua 3–4], *Catholic Biblical Quarterly* 46, 413–431.
- Polzin, R., 1980, *Moses and the Deuteronomist. A literary study of the Deuteronomistic history* [Moses en die Deuteronomist. n Literatuurstudie van die Deuteronomiese geskiedenis], Seabury Press, New York.
- Richter, W., 1970, *Die Sogenannten vorprophetischen Berufungsberichte. Eine literaturwissenschaftliche Studie zu 1 Sam 9:1–10, Ex 3:f und Ri 6:11b–17* [Die sogenaamde voorprophetiese roepingstekste. n Literêr-wetenskaplike studie], Forschungen zur Religion und Literatur des Alten und Neuen Testaments, vol. 101, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen.
- Römer, T.C., 2007, *The So-Called Deuteronomistic History. A Sociological, Historical and Literary Introduction* [Die sogenaamde Deuteronomiese geskiedenis. n Sosiologiese, historiese en literêre inleiding], T & T Clark Publishers, Edinburgh.
- Rudolph, W., 1938, *Der 'Elohist' von Exodus bis Josua* [Die 'Elohis' van Eksodus tot Josua], Beiheft zur Zeitschrift für die alttestamentliche Wissenschaft, vol. 68, Alfred Töpelmann, Berlin.
- Schmidt, W.H., 1995, *Exodus, Sinai und Mose. Erwägungen zu Ex 1-19 und 24* [Eksodus, Sinai en Moses. n Ondersoek na Eks 1-19 en 24], 4th ed, Erträge der Forschung, vol. 191, Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt.
- Smend, R., 1971, 'Das Gesetz und die Völker. Ein Beitrag zur deuteronomistischen Redaktionsgeschichte' [Die Wet en die volke. n Bydrae tot die Deuteronomistiese redaksiegeskiedenis], in H.W. Wolff (Hrsg.) *Probleme biblischer Theologie. Gerhard von Rad zum 70. Geburtstag*, Kaiser Verlag, München, pp. 494–509.
- Soggin, J.A., 1972, *Josua*, transl. R.A. Wilson, The Old Testament Library, SCM Publishers, London.
- Van der Meer, J.M.N., 2004, *Formulation and reformulation: The redaction of the Book of Joshua in the light of the oldest textual witnesses* [Formulering en herformulering: die redaksie van die boek Josua in lig van die oudste teksgetuies], *Vetus Testamentum Supplements*, vol. 102, E.J. Brill, Leiden.
- Veijola, T., 1975, *Die ewige Dynastie: David und die Entstehung seiner Dynastie nach der Deuteronomistischen Darstellungen*, [Die ewige dinastie: Dawid en die ontstaan van sy dinastie volgens die Deuteronomistiese weergawe], *Annales Academiae Scientiarum Fennicae*, vol. 193, Vaitösk, Helsinki.
- Vogt, E., 1965, 'Die Erzählung von Jordanübergang Josua 3-4' [Die verhaal van die Jordaan deurgang in Josua 3 en 4], *Biblica* 46, 125–148.
- Von Rad, G., 1966, *The problem of the Hexateuch and other essays* [Die heksateugvraagstuk en ander essays], Oliver & Boyd Publishers, Edinburgh.
- Von Rad, G., 2005, *From Genesis to Chronicles: Explorations in Old Testament Theology* [Van Genesis tot Kronieke: ondersoek in die teologie van die Ou Testament], Fortress Press, Minneapolis.
- Watson, W.G.E., 2005, *Classical Hebrew poetry: A guide to its techniques* [Klassieke Hebreëuse poësie: n gebruikersgids], 3rd edn., T&T Clark Publishers, Edinburgh.
- Wijngaards, J.N.M., 1969, *The dramatization of the salvic history in the deuteronomistic schools* [Die dramatisering van heilsgeskiedenis in die konteks van deuteronomistiese skole], *Oudtestamentische Studiën*, vol. 16, E.J. Brill, Leiden.
- Wildberger, H., 1960, *Jahwes Eigentumsvolk: eine Studie zur Traditionsgeschichte und Theologie des Erwählungsgedank* [Jahwe se eiendomsvolk: n studie na die tradisiegeskiedenis en teologie van die konsep van uitverkiesing], Zwingli Verlag, Zürich.
- Woudstra, M.H., 1981, *The Book of Joshua* [Die boek Josua], The New International Commentary on the Old Testament, Eerdmans, Grand Rapids, Michigan.
- Zenger, E., 1971, *Die Sinaitheophanie* [Die Sinaiteofanie], *Forschung zur Bibel*, vol. 3, Echter Verlag, Würzburg.